

GREEN DEAL ZELENÝ ÚDĚL

Tomáš Břicháček

manažerské shrnutí

s úryvky z knihy

/// Co je Green Deal?

European Green Deal neboli **Zelený úděl pro Evropu** je plán a postupně vznikající rozsáhlý soubor opatření EU, jehož ústředním cílem je, aby Unie do roku 2050 dosáhla tzv. **klimatické neutrality**, tedy nulových čistých emisí skleníkových plynů. Do této „**zelené transformace**“ se podle představ Bruselu musejí zapojit všechna odvětví hospodářství a společnosti. Každý jeden z nás má změnit své myšlení, spotřební návyky a životní styl.

Toto snažení se vymyká všemu, na co jsme doposud byli zvyklí, jak v boji proti změnám klimatu, tak v evropské integraci. Máme před sebou **dalekosáhlý, revoluční program, který směřuje ke změně našeho ekonomického a společenského modelu** – ke změně, která nemá být dána spontánním vývojem, nýbrž nařízena a uměle organizována shora. Podnikatelská sféra i společnost mají být vytrženy z přirozeného uspořádání, vzniklého v rámci volného běhu věcí. Propříště jim má být upřena možnost racionálního ekonomického chování i žití po svém.

„Znamená to změnu. Každý z nás a každé odvětví bude muset přispět, od letectví až po námořní dopravu. Jde i o způsob, jak každý jeden z nás cestuje a žije. Emise musejí stát tolik, aby to změnilo naše chování.“

Ursula von der Leyenová (2019)

/// Kde se tento plán vzal?

Green Deal se zrodil z mohutné vlny klimatického alarmismu, která se vzedmula na Západě v letech 2018–2019. Zelená ofenziva, jejíž tváří se stala školačka Greta, nás ohromila svým radikalismem a zběsilostí. Najednou jsme se dozvěděli, že jsme toho zatím dělali pro klima moc málo a moc pomalu, a jak se prý opovažujeme!

Tehdy už se naplno vzedmula nová vlna klimatického alarmismu. Nastala – slovy Jiřího Weigla – „exaltovaná hysterie“ se školačkou Gretou jako symbolem. Jedna neuvěřitelná zpráva začala překonávat druhou. Svět kolem nás se ponořil do surrealistické změti výkřiků o uhlíkové stopě, nerození dětí, nelétání letadlem, nejedení hovězího, klimatickém žalu, nerůstu apod. Do módy přišly klimatické žaloby na státy pro jejich údajnou nečinnost. „Pátky pro budoucnost“ se staly novým vzdorem mládeže proti systému.

V prostředí unijních institucí tyto hlasy padly na úrodnou půdu. Unie, která se tehdy vypořádávala s traumatem z blížícího se brexitu, se zostřeně klimatické politiky chopila jako svého nového poslání a důvodu bytí.

Zelený úděl byl co do základní myšlenky schválen Evropskou radou v prosinci 2019. Od té doby pokračoval v triumfální jízdě, aniž by narazil na významnější odpor. Ani covid ani válka na Ukrajině jeho prosazování nezastavily, spíše urychlily.

/// Přerod ve státní ideologii

Boj proti globálnímu oteplování představoval odedávna klíčový pilíř činnosti EU a Unie byla tahounem této agendy na mezinárodní scéně, v podobě Zeleného údělu však **dochází ke kvalitativnímu posunu**. Klimatický alarmismus v obzvlášť vyhraněné podobě se v Unii stává v podstatě **státní ideologií**. Té má být uzpůsoben celý právní řád, její postuláty mají prostupovat napříč odvětvími, k jejímu naplňování mají přispívat veškeré činnosti a politiky EU, je pro ni vyčleněna významná část unijního rozpočtu, školy ji mají vštěpovat dětem, její zpochybňování je vyloučeno.

Zabýváme-li se deklarovanými cíli této doktríny, metodami jejího prosazování i konkrétními již přijatými či projednávanými opatřeními, zjišťujeme, že je pro ni příznačné, že:

- **má nedůvěru ke svobodnému člověku a k trhu**, a proto chce výrazně vstoupit do soukromé sféry a svázat lidi i podniky do svěřací kazajky centrálně plánovaného, administrativně-technokraticky řízeného systému;
- **odsunuje člověka ze středu uvažování** (opouští antropocentrismus) a na jeho místo staví přírodu (posouvá se k ekocentrismu);
- **nabývá povahy světského kvazináboženství**;
- **oplývá naivním utopickým snilkovstvím a toužebným myšlením**;
- **je součástí levicového vidění světa**, přičemž má blízko k jeho nejextrémnějším proudům.

Boj proti změně klimatu má nepochybně svůj původ ve vědeckých teoriích a na vědu se odvolává. Jakmile však přerostl prostředí kateder, laboratoří a vědeckých časopisů a byl uchopen a z vulgarizován politiky a aktivisty, proměnil se v politickou ideologii. Ta se naroubovala na již dávno existující environmentalismus a stala se jeho novým, nejviditelnějším programem. Dnes klimatický alarmismus představuje jednu z hlavních součástí levicového progresivismu neboli ideologie nové pokrokářské levice.

Víceméně vlídný přístup unijních orgánů [ke klimatickým] extrémistům, který prerůstá ve výslovnou či implicitní podporu těch či oněch hnutí, by nás měl varovat. Ještě závažnější jsou ale programové průniky. Radikální klimatičtí aktivisté se mohou od strůjců Zeleného údělu odlišovat svými nekultivovanými způsoby a tlakem na rychlost přijímání příslušných opatření, co do substance však mezi oběma tábory nestojí žádná nepřekonatelná zeď. Pokud jde o kulturněrevoluční témata či nedůvěru k trhu a samovolnému vývoji, jsou jedni i druzí vlastně na jedné lodi. Z toho ovšem plyne klíčový závěr: Nelze-li Green Deal, respektive klimatickou politiku EU, zřetelně oddělit od extrému, potom je extrém v samotném jádru této politiky.

/// Přehled hlavních opatření

Mezi nejdůležitější konkrétní opatření v rámci Zeleného údělu patří:

- **evropský klimatický zákon** (nařízení [2021/1119](#)) – základní, obecný předpis, který zakotvuje do unijního práva ústřední klimatické cíle (včetně cíle dosažení klimatické neutrality k roku 2050) a obecně upravuje postup jejich plnění;
- **zpřísnění systému obchodování s emisemi** včetně zahrnutí námořní dopravy, rozšíření o silniční dopravu a budovy a zrušení bezplatných povolenek pro leteckou dopravu (směrnice [2023/959](#), směrnice [2023/958](#), nařízení [2023/957](#));
- **zpřísnění cílů pro snižování emisí členskými státy** v rámci tzv. systému sdílení úsilí (nařízení [2023/857](#));
- **zavedení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích** neboli uhlíkového cla (nařízení [2023/956](#));
- **navýšení požadovaného podílu obnovitelných zdrojů** na spotřebě energie (směrnice [2023/2413](#));
- **zpřísnění úpravy energetické účinnosti** (směrnice [2023/1791](#));
- **zpřísnění energetických a emisních požadavků na nové i stávající budovy** (směrnice [2024/1275](#));
- **přísnější normy pro emise CO₂ pro osobní automobily a dodávky** (nařízení [2023/851](#)) – limity budou od roku 2030 výrazně ztíženy a od roku 2035 veškerá nová vozidla těchto druhů uváděná na trh EU budou muset být bezemisní, což znamená konec klasických spalovacích motorů;
- **reforma úpravy využívání půdy a lesnictví** (nařízení [2023/839](#)), která aspiruje na zvýšení míry pohlcování skleníkových plynů v daném odvětví

Záměr od roku 2035 fakticky zakázat prodej klasických automobilů a dodávek je v rámci Zeleného údělu prvkem natolik zásadním, hmatatelným, reprezentativním a výmluvným, že může sloužit jako určitá zkratka a symbol celého plánu. Snad žádné jiné opatření neukazuje tak názorně, že zelená transformace jde proti svobodě, proti trhu, proti prosperitě, že je plná bezohlednosti, pokrytectví a diletantství, že ideologická zaslepenost zde válčuje ekonomické uvažování a zdravý rozum, a že ochrana životního prostředí v ní vystupuje spíše jako univerzální záminka a výmluva než upřímný program.

Pozornost dále zasluhují mimo jiné:

- **příručka GreenComp**, jež má sloužit jako celounijní referenční rámec pro výuku o problematice zelené transformace a udržitelnosti;
- **Evropský klimatický pakt** jakožto **platforma** pro zapojení široké veřejnosti do zelené transformace;
- Kulturní **projekt Nový evropský Bauhaus**, který má být „duší“ Zeleného údělu.

/// Co je ohroženo především?

Je zřejmé, že tato politika ohrožuje celou řadu stěžejních hodnot a zájmů, jako jsou předně:

- **svoboda** – již dusí mimo jiné nové příkazy a zákazy, administrativní zátěž, omezování volby zboží a služeb a svobodné diskuse a v budoucnu i ztížení osobní mobility;
- **lidská důstojnost** – kdy indoktrinace a propaganda vychovává iracionální, vystrašené blouznivce a kdy se uměle zbídačení lidé stávají nesamostatnými jedinci závislými na státu;
- **prosperita** – poněvadž tíživá regulace a jí vyvolaná drahota povede ke zmaru hospodářství, deindustrializaci, zaostávání, chudnutí domácností, nezaměstnanosti, přičemž nejvíce postiženy budou menší podniky a střední třída obyvatel;
- **veřejné finance** – protože očekávané astronomické rozpočtové výdaje a klesající rozpočtové příjmy povedou k dovršení jejich rozvratu, a to na úrovni vnitrostátní i unijní;
- **svébytnost členských států** – neboť dochází k další masivní expanzi unijní regulace a unijních struktur a s tím spojenému přesunu moci do Bruselu;
- **demokracie** – jednak protože se dále zužuje prostor pro rozhodování na úrovni členských států ve prospěch unijních institucí mimo demokratickou kontrolu, jednak kvůli zmíněnému přerůstání Zeleného údělu v nedotknutelnou státní ideologii.

Dnes je zřejmé, že právě tento plán znamená největší a nejnebezpečnější útok na svobodu od pádu komunismu.

Celé toto šíření katastrofických vizí budoucnosti, umělé vytváření pocitu časové tísně a vnucování jediných zaručených „vědeckých“ řešení aktivně přispívá k tomu, že namísto racionálních, kultivovaných lidských bytostí vychováváme nemyslicí, paranoidní stádová individua, uzavřená do světa strachu a pocitu viny, papouškovatelné poučky, snící o návratu do předprůmyslové éry, poslušně přijímající přiškrcování svobody i chudnutí.

Strůjci Zeleného údělu hovoří o nové strategii růstu, jejímž cílem je transformovat Unii ve spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou efektivně využívající zdroje a chránit přírodní kapitál Unie. Ve skutečnosti jejich plán směřuje k negacím těchto záměrů. Je cestou k „nerůstu“ neboli úpadku, k proměně Unie v nesvobodnou a chudnoucí společnost se zaostalou a nekonkurenceschopnou ekonomikou, která bude využívat zdroje neúčinně a které nakonec nezbudou na ochranu životního prostředí peníze.

/// Zelenému údělu se musíme vzepřít

Zelený úděl je dnes v právním řádu a v politice EU plně etablován. Příslušné závěry Evropské rady, Evropský klimatický zákon a dlouhá řada unijních předpisů udávají jasný směr. Podobně jako československá ústava z roku 1960 prohlašovala, že „socialismus v naší vlasti zvítězil“, mohou nyní zastánci zelené doktríny oslavovat svůj triumf v Unii a slibovat jeho nezvratnost. Předseda vlády Petr Fiala nám plně v tomto duchu sděluje, že Green Deal je realita a že už nemá smysl spekulovat nad tím, jak by to mohlo být jinak.

Máme tedy spolu s Fialou propadnout odevzdanosti, pasivitě a jen mlčky přihlížet uskutečňování tohoto díla zkázy? Rozhodně ne! **Klimatickému extrémismu se musíme postavit.** Je třeba jej odmítnout od základů, poněvadž právě ty jsou pochybené a nic dobrého z nich vyrůst nemůže. Žádný prostor pro kompromis zde není. **Náš odpor musí být rozhodný, hlasitý, všestranný.** Musí probíhat v politice, ve společenské diskusi i v rodině. Musíme být připraveni zapojit bohatou škálu prostředků, které se nabízejí – od volebních lístků, přes demonstrace, polemiku až po humor. To vše s nadějí, že každé malé zabušení kladívkem do korpusu unijní klimatické doktríny přispěje nakonec k jeho roztříštění na kusy a sesuvu k zemi.

Je třeba otevřeně a hlasitě říkat, že Zelený úděl je o doktrinářství, fanatismu, sociálním inženýrství, nepokoře, naivním sníkovství, fantazírování, lhaní si do kapsy. Že znamená definitivní rozchod EU se zdravým rozumem a základy ekonomického uvažování. Že jeho realizace by tvrdě dopadla na široké vrstvy lidí a na celé hospodářství. Že by přinesla výrazný nárůst cen zboží i služeb, další tíživou administrativní zátěž pro podnikatele i občany, omezení mobility, poškození konkurenceschopnosti evropských podniků ve světě, deindustrializaci, nezaměstnanost, snižování životní úrovně a také indoktrinaci a převýchovu. Pokud by Unie nestrhla zbytek světa k podobnému odříkání – což se zatím zjevně nedaří –, celé její snažení by při jejím malém a klesajícím podílu na celosvětovém vypouštění skleníkových plynů, bylo prakticky zbytečné. Ve výsledku by nám zůstaly jenom dluhy, hospodářský úpadek, zničený průmysl a výhled na záda těch, kteří využili našeho zatemnění mysli a šli rychle dopředu.

Jedním z předpokladů pro legitimní rozhodování o Zeleném údělu a o celé otázce klimatu je desakralizace klimatické vědy a její snesení z pomyslného Olympu, odkud si zvykla udávat směr, zpátky na zem. Musíme se zbavit fascinace vědou a slepého následování jejích pokynů. Nesmíme přijmout hru, kdy je v odkazu na klimatickou vědu a její „konsensus“ lajnována převratná změna hospodářského systému a celé reality kolem nás, a to mimo demokratické procesy.

/// Plán odsouzený k nezdaru

Zelený úděl – se všemi přepjatými ambicemi a nereálnými předpoklady – má hluboko uvnitř zakódováno nasměrování ke krachu. Přes všechny smělé výroky uniijních představitelů totiž úsilí o dosažení nulových čistých emisí do roku 2050 nutně narazí na

- nedostatek financí;
- sociální neúnosnost;
- administrativní nezvladatelnost i chybějící technologie, kapacity a suroviny.

Navíc, i kdyby Unie svých závazků dosáhla, při jejím malém a klesajícím podílu na celosvětovém vypouštění skleníkových plynů bude mít toto snažení jen malý dopad na snižování emisí, když stejně rozhodnou vůli k obětem u dalších velkých emitentů očekávat nelze. Na samovolný sesuv této politiky však čekat nemůžeme. Musíme ji zastavit co nejdříve a minimalizovat tak škody.

Mnohokrát v dějinách se stalo, že různí jejich hybatelé nejprve úspěšně rozehráli velké partie, aby záhy pohořeli na tom, že neznali míru. V rozhodnou chvíli se nedokázali ovládnout, nedokázali se spokojit s tím, čeho dosáhli. Jejich nezřízené ambice, nenasytnost, nepokora a chiméra neporazitelnosti je přivedly k pádu. Kdo chce víc, víc a víc, nemívá nic. Domnívám se, že boj proti globálnímu oteplování dospěl v Evropské unii se Zeleným údělem právě do takového přelomového momentu.

/// Zelená otrava a závod s časem

Je důležité si uvědomit, v jaké fázi se nacházíme. Doposud jsme o Green Dealu „v klidu“ vedli teoretické diskuse, zatímco on sám se ještě ani nestačil naplno rozběhnout. V poslední době bylo již sice přijato velké množství předpisů, ale v nich obsažená bolestivá opatření budou zaváděna postupně. Zatím se uplatňuje jen zlomek. Zelený úděl na nás dolehne plnou vahou až v následujících letech. Naši situaci můžeme připodobnit k člověku, který právě snědl velkou dávku prudce jedovatých hub. Už jsou v jeho žaludku, ale jed začne působit až později.

To může být dobrou i špatnou zprávou. Dobrou tehdy, pokud jsme ochotni jednat a zelenému běsnění se postavit. Ještě pořád není pozdě naši otravu překonat. Věřím, že „výplach žaludku“ – tedy okamžité zastavení Green Dealu a jeho vyvržení z právního řádu – a nasazení léků v podobě návratu svobody a volného trhu by hospodářství evropských zemí dokázalo uzdravit. V opačném případě, tedy při našem podvolení se, ovšem musíme počítat s tím, že to nejhorší nás teprve čeká. Čím déle budeme otálet a čím déle tento jed zůstane v organismu našich ekonomik a společností, tím fatálnější budou následky.

/// EU tímto způsobem nemůže pokračovat dále

Je zřejmé, že tímto způsobem Unie nemůže pokračovat dále. I kdyby se podařilo Zelený úděl v rámci současných mechanismů odvrátit, příště by dost dobře přišel podobně iracionální, totalitární zásah pod jinou záminkou. Zkušenost s Green Dealem je tvrdým budíčkem. Ukazuje, jak nebezpečné je svěřit rozsáhlé pravomoci vzdáleným, nedosažitelným a nedemokratickým nadnárodním institucím. Integrační celek musí být vrácen do rozumných mezí, tedy k regionálnímu hospodářskému bloku, který usnadňuje vzájemný obchod mezi členskými státy. To předpokládá zevrubnou reformu právního a institucionálního rámce Unie, která přinese rasantní ořezání pravomocí bruselského centra, změnu rozhodovacích postupů a posílení kontrolních mechanismů.

Green Deal není jen plodem zdivočelého a do extrémů dotaženého klimatického alarmismu, ale i erupcí evropského centralismu. Je zmetkem z dílny integrace, která fatálně sešla z cesty.

Pokud EU přijala klimaticko-alarmistickou linii za svou a je jejím hlavním hybatelem, může to mít pro ni osudové následky. Dojde-li k hospodářskému kolapsu, bude to znamenat rozpad Unie. Konzumní evropský člověk, jak se ukázalo během krizí uplynulých let, je vůči Bruselu nanejvýš shovívavý a dokáže snést leccos. To však může trvat jenom do doby, dokud bude mít dojem, že integrace přináší blahobyt, že se má lépe, než kdyby jeho stát nebyl členem tohoto „elitního klubu“. Unii přinášející bídu už nebude hájit nikdo kromě hrstky přesvědčených federalistů.

Knihu **Green Deal – Zelený úděl** vydal Institut Václava Klause v květnu 2024.

K objednání [zde](#).

Autor: Tomáš Břicháček

Vazba: brožovaná

Počet stran: 272

ISBN: 978-80-7542-103-6